

Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi: 03.11.2024

Kabul Tarihi: 04.12.2024

Yayın Tarihi: 20.12.2024

Yazıt Kùltür Bilimleri Dergisi, 2024, 4(2): 271-284

Research Article

Received Date: 03.11.2024

Accepted Date: 04.12.2024

Published Date: 20.12.2024

DOI Number: 10.59902/yazit.1578594

PLANLI BİR SUÇLULUK ARTTIRMA ÖYKÜSÜ: SABAHATTİN ALİ'NİN "KATİL OSMAN"INDA CEZANIN İŞLEVİ

A Story of Planned Escalation of Crime: The Role of Punishment in Sabahattin
Ali's "Katil Osman"

Büşra İŞYOK*

ÖZ

Ceza uygulamalarının adaleti sağlama, hakları koruma, caydırma, misal teşkil etme, ibret verme ve ıslah etme gibi işlevleri olduğu varsayılabilir. Hatta bu bakış açısına göre, bu işlevlerin yerine getirilmesi cezanın aynı zamanda hedefidir. Yani ceza uygulamalarının bu hedefi ve işlevleri gerçekleştirdiği haliyle idealize edildiği söylenebilir. Fakat bu idealin gerçeklikte pek de işlemediğini görmek mümkündür. Bu çalışmada, Sabahattin Ali'nin (1907-1948) "Katil Osman" adlı öyküsünde, metnin başkişisi Osman'ın başından geçenlerden yola çıkılarak, cezanın işlevi ele alınacaktır. "Katil Osman" öykünün cezadan beklenen işlevin, en azından Osman adına, karşılık bulmayışına, örnek teşkil ettiği söylenebilir. Söz konusu metnin, bu niteliğinin göz önünde bulundurulması dolayısıyla, cezanın işlevi bağlamında incelenmesinin sonuç vereceği öngörülebilir. Böylece çalışmanın içeriği, Michel Foucault'nun cezanın işlevine yönelik tezlerinin de ışığıyla, cezanın, "Katil Osman" öyküsünün Osman'ı üzerindeki etkilerinin sorgulanmasıyla şekillenecektir. Nitekim cezanın işlevini, her koşulda yerine getirmediği ortaya koyulmuştur. Hatta bu incelemenin neticesine göre, cezaya atfedilen işlevlerin tam anlamıyla isabetli olup olmadığı da sorgulanmaya açıktır denilebilir.

Anahtar Sözcükler: Suç, ceza, Michel Foucault, Katil Osman, Sabahattin Ali

ABSTRACT

It can be assumed that penal practices have functions such as ensuring justice, protecting rights, deterring, setting an example, making an example and rehabilitating. In fact, according to this point of view, the fulfilment of these functions is also the goal of punishment. In other words, it can be said that penal practices are idealised as they fulfil these goals and functions. However, it is possible to see that this ideal does not work in reality. In this study, the function of punishment in Sabahattin Ali's (1907-1948) short story "Katil Osman" will be discussed based on the experiences of Osman, the protagonist of the text. It can be said that the story "Katil Osman" is an example of the failure to fulfil the expected function of punishment, at least on behalf of Osman. It can be predicted that analysing the text in question in the context of the function of punishment will yield results due to the consideration of this characteristic. Thus, the content of the study will be shaped by questioning the effects of punishment on Osman in the story "Katil Osman" in the light of Michel Foucault's theses on the function of punishment. As a matter of fact it has been revealed that punishment does not fulfil its function under all circumstances. In fact, according to the result of this

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Nevşehir-Türkiye. E-posta: busraisiyok@gmail.com. ORCID: 0000-0002-5342-2325.

examination, it can be said that it is open to question whether the functions attributed to punishment are fully accurate.

Keywords: Crime, punishment, Michel Foucault, Katil Osman, Sabahattin Ali

Giriş

Suç ve ceza, hukuk bilimini çağırıştırın sözcüklerdir. Elbette bu sözcüklerin, bilenler için, Fyodor Mihayloviç Dostoyevski'nin *Suç ve Ceza* adlı eserini hatırlatması da mümkündür. Hukuk terimi olarak suç, Türk Dil Kurumunun sözlüğünde, “[y]asalara aykırı davranış” şeklinde tanımlanmıştır (URL-1). Ceza da genel itibarıyla suçla ilişkilendirilen bir kavramdır. Sözlüğün, yine bir hukuk terimi olarak, ceza sözcüğüne yaptığı tanım ise şöyledir: “Suç işleyen bir kimsenin yaşantısına, özgürlüğüne, mallarına, onuruna karşı yasaların öngördüğü yaptırım” (URL-1). Dolayısıyla, her suçun beraberinde cezasını da getirdiği akıllara gelebilir. Öyle ki bu durum, suçun olduğu yerde cezadan, cezanın olduğu yerde suçtan bahsedilebilir gibi bir paradoksa dönüştürülebilir. Ceza uygulamalarının adaleti sağlama, hakları koruma, caydırma, misal teşkil etme, ibret verme ve ıslah etme gibi işlevleri olduğu varsayılabilir. Hatta bu bakış açısına göre, bu işlevlerin yerine getirilmesi cezanın aynı zamanda hedefidir. Yani ceza uygulamaları bu hedefi ve işlevleri gerçekleştirdiği haliyle idealize edildiği söylenebilir.

Michel Foucault, bir ceza veya baskı sistemi olarak hapisyanenin kurulmasında öncül amacın suçluları eğitmek olduğunu söyler. Hatta ona göre bu sistemi kuranlar, suçluların hapisten çıktıktan sonra da askerlik veya okul tipinde bir evcilleştirme yoluyla, suça eğilimli kişilerden yasalara itaat eden kişilere dönüşmelerini ve itaatkâr bireyler üretmeyi bekler (2021: 149). Bu beklentinin, hapisliğin bir şekilde sonlanmamasına, yalnızca boyut değiştirmesine yönelik olduğu yorumu da yapılabilir. Fakat yine Foucault'nun ifade ettiği gibi daha ilk zamanlardan itibaren hapisane sistemi idealize edilen şekilde sonuç vermemiş, tersine kişilerin hapisyanede kalma süresi arttıkça yeniden eğitilmiş olma durumu azalmış ve suça eğilimi artmıştır. Foucault, bunun negatif üretkenlik olduğunu ve normalde hapisyanelerin yok olması gerektiğini söyler. Bu sistemin devam edişinin sebebi olarak da yerine neyin konulabileceği sorusunun yanıtsız kalışını işaret eder (2021: 149).

Ayrıca Foucault'nun cezanın uygulandığı kurumlar diye de nitelendirilebilecek hapisyaneler üzerine, “hapisyaneleri eleştirmek istiyorsanız hapisyaneleri, verimsizliğini, vb.'ni eleştirmenin pek çok yolu var ama aynı zamanda hapisyanenin sırf insanları işledikleri suçtan dolayı cezalandırması gerektiği ve onları özgürlüklerinden mahrum bırakarak ıslah edebilecekleri varsayımına yaslandığı için de eleştirebilirsiniz” şeklindeki ifadelerinin de dolayısıyla, cezaya atfedilen işlevin tam anlamıyla isabetli olmadığı söylenebilir (2023b: 47-48). Dahası Foucault, suç işlemenin, cezaya tabi tutulmayı gerektirdiği düşüncesinin de eleştirilebilir olduğuna işaret etmiştir. Böyle bir bakış açısıyla cezanın, ceza sistemlerinin, cezaların

uygulandığı kurumların, işlevlerini yerine getirip getirmediklerinin değerlendirilmesinden de önce, bunlara atfedilen işlevlerin ne kadar anlamlı olduğu sorgulanabilir.

Bahsi geçen sorgulamanın da bu çalışmanın meydana getirilmesinde harekete geçirici etkisi olduğu söylenebilir. Çalışmada, Sabahattin Ali'nin "Katil Osman" adlı öyküsünde, metnin başkişisi Osman'ın başından geçenlerden yola çıkılarak, cezanın işlevi ele alınacaktır. Bu öykünün, cezadan beklenen işlevin, en azından Osman adına, karşılık bulmayışına örnek teşkil ettiği söylenebilir. Böylece çalışmanın içeriği, Foucault'nun cezanın işlevine yönelik tezlerinin de ışığıyla, cezanın, "Katil Osman" öyküsünün Osman'ı üzerindeki etkilerinin sorgulanmasıyla şekillenecektir. Birinci bölümde suç, ceza, hapisane, gözetim gibi kavramlar analiz edilecek, ardından ikinci bölümde söz konusu öykü bu analizlerden hareketle çözümlenecektir. Dolayısıyla, söz konusu metnin, bahsedilen kuramsal çerçeveye okumasın yapılması yoluyla, anlamlandırılmasına farklı bir boyut getirerek katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Suç, Ceza ve Hapishaneler

Suç, aşağı yukarı her şey için geçerli olan görecelik göz ardı edilmeden, ah-laka, adaba, törelere ya da kanuna aykırı söylem veya davranışlar olarak ele alınabilir. Michel Foucault'nun, *Hapishanenin Doğuşu* adlı eserinde, suçun anlamlandırılmaya dair vereceği fikir açısından, şu söyledikleri önemlidir:

Neyin suç olarak kabul edilmesi gerektiğini, toplumun kendi çıkarları doğrultusunda tanımladığı doğrudur: demek ki suç doğal değildir. Fakat suç düşünülür düşünülmez, cezanın hiçbir güçlük olmadan hemen akla gelebilmesi için, bunların arasındaki bağın mümkün en dolaysız biçimde olması gerekir: benzerlikten, benzetmeden, yakınlıktan. "Bir cezaya çarptırılma endişesinin zihni avantajlı bir suç açısına yönelten yoldan çıkartması için, cezaya suçun doğasıyla mümkün olduğunca uygunluk" vermek gerekir. İdeal ceza, yaptırım uyguladığı suçta göre şeffaf olacaktır; böylece onu seyreden kişi açısından, kesinlikle cezalandırdığı suçun işareti olacaktır ve suç işlemenin hayalini kuran kişi için de yalnızca suç fikri ceza işaretini uyandıracaktır. (2015: 168)

Dolayısıyla suçun suni bir ürün olduğu söylenebilir. Ayrıca suçun anlamlandırılabilmesi adına üretildiği dönem, toplum, kültür, idare, yönetim sistemi, kurum ve benzerleri bağlamında değerlendirilmesi gerektiği düşünülebilir. Suçun en yaygın çağrışımı ise cezadır ve suç çoğunlukla ceza aracılığıyla tanımlanmaktadır. Bu durumun da birbirlerine katkıda bulduklarının, birbirlerini beslediklerinin göstergesi olarak değerlendirilmesi mümkündür.

Burada bahsedilen bir diğer mesele de hangi suçun hangi cezaya karşılık geleceğidir. Foucault, ideal cezanın kriterleri olarak denklik, dolaysızlık, uygunluk, şeffaflık gibi unsurları saymıştır. Ona göre, "Bir suçta uygun düşen cezayı bulmak, bir kötülük yapma düşüncesini çekici olmaktan kesinlikle çıkartan bir dezavantajı

aramak demektir" (2015: 167). Peki ama bu dezavantajı bulmak her zaman mümkün olabilir mi? Bulunsa bile bu dezavantaj, herkes için kötülük yapmayı çekici olmaktan çıkartmaya yeterli olur mu? Yani, ideal cezayı bulmak bir idealden ibarettir denilebilir mi?

Tarih boyunca ceza uygulamalarının çok çeşitli biçimler aldığı görülmüştür. Bunlara idam, zorla çalıştırma, fiziki acı çektirme, içeri kapatma, mallara el koyma, ikamet yasağı, sürgün etme, cezaevinde ya da akıl hastanesinde tutma gibi örnekler verilebilir. Cezalandırmanın metodu ne olursa olsun, bunlardan temel beklenti her çağ ve toplulukta benzerlik göstermektedir. Fakat Foucault'nun "cezalandırmanın her şeyden önce (eğer tamamen değilse) suçları bastırmanın bir biçimi olduğu ve bu rol içinde toplumsal figürlere, siyasal sistemlere veya inançlara göre sert veya hoşgörölü olacağı, kefaret ödetmeye dönük olacağı veya bir telafi elde etmeye bağlı kalacağı, bireylerin takibine veya ortaklaşa sorumlulukların işe katılmasına yaslanacağı yanılmasıından kurtulmak gerekir" diyerek vurguladığı gibi cezanın kavranışıyla ilgili yanılgıların olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca cezanın nasıl algılandığının, etkinliğini olumlu ya da olumsuz yöne iletceğiyle doğrudan ilişkili olacağı söylenebilir (2015: 61).

Suç işleyip hüküm giyenlerin gönderildiği ve orada tutulduğu yapı anlamında hapisshenenin meydana gelişi ise ceza tarihinin kısmen ileri aşamalarından sayılmaktadır. "Hapishane sistemi, baskıcı hapishaneyi, ceza olarak hapishaneyi kastediyorum, geç ortaya çıktı, aşağı yukarı on sekizinci yüzyılın sonunda. On sekizinci yüzyıl sonundan önce hapishane yasal bir ceza değildi; insanları, istisnai durumlar hariç, sadece davalarının açılmasından önce tutmak için hapsediyorlardı, yoksa cezalandırmak için değil" diyen Foucault'nun bu anlattıkları hapishenenin tarihçesi niteliğindedir (2021: 149).

Jeremy Bentham tarafından, fonksiyonelliğinin artırılması amacıyla, "Panoptikon" adı verilen bir hapishane modeli geliştirilmiştir. Foucault'nun Panoptikon tarifi oldukça kapsamlıdır ve yapı tasarısının neye benzediğinin, neyi hedeflediğinin, nasıl işleme gerektiğinin aydınlatılması bakımından önemlidir:

Çevrede halka halinde bir bina, merkezde bir kule; bu kulenin halkanın iç cephesine bakan geniş pencereleri vardır; çevre bina hücrelere bölünmüştür, bunlardan her biri binanın tüm kalınlığını katetmektedir; bunların, biri içeri bakan ve kuleninkilere karşı gelen, diğeri de dışarı bakan ve ışığın hücreye girmesine olanak veren ikişer pencereleri vardır. Bu durumda merkezi kuleye tek bir gözetmen ve her bir hücreye tek bir deli, bir hasta, bir mahkûm, bir işçi veya bir okul çocuğı kapatmak yeterlidir. Geriden gelen ışık sayesinde, çevre binadaki hücrelerin içine kapatılmış küçük silüetleri olduğu gibi kavramak mümkündür. Ne kadar kafes varsa, o kadar küçük tiyatro vardır, bu tiyatrolarda her oyuncu tek başınadır, tamamen bireyselleşmiştir ve sürekli olarak görülebilir durumdadır. Görülmeden gözetim altında tutmaya olanak veren düzenleme,

sùrekli görmeye ve hemen tanımaya olanak veren mekânsal birimler oluşturmaktadır. Sonuç olarak, hücre ilkesi tersine döndürölmekte veya daha doğrusu onun üç işlevi -kapatmak, ışıktan yoksun bırakmak ve saklamak- tersyüz edilmektedir; bunlardan yalnızca birincisi korunmakta, diğer ikisi kaldırılmaktadır. Tam ışık altında olma ve bir gözetmenin bakışı, aslında koruyucu olan karanlıktan daha fazla yakalayıcıdır. Görünürlük bir tuzaktır. (2015: 295-96)

Buradan hareketle, söz konusu yapı tasarısında, son raddeye kadar görünür kılınmaya çalışılan mahkûmlardır. Dolayısıyla, görünürlük tuzağına düşürölmeye çalışılan da onlardır. Fakat gözetim altındaki gözetleyene her daim tüm gerçekliğini göstermeyebileceği söylenebilir. Foucault'nun "ne kadar kafes varsa, o kadar küçük tiyatro vardır, bu tiyatrolarda her oyuncu tek başınadır" sözleriyle de işaret ettiği gibi orada görünür kılınanın, sadece bir kurgudan ibaret olabileceği düşünölebilir (2015: 296). Mahkûm, istediği takdirde kendinin kurguladığı ve başrolünü oynadığı bir oyun sergileyebilecektir. Dolayısıyla gözetleyenin gördüğü de bir kurmacadan ibaret olacaktır.

Bunlara ek olarak, Bentham, tasarlamış olduğu hapishane modeli için hangi koşulların çok önemli olduğunu kavramanın faydalı olabileceğini ifade etmiştir: "[İ]şin özü, iyi bilinen, etkili görünmeden gözetleme mekanizmasıyla birleşen gözetleyicinin konumunun merkeziliğinde yatmaktadır" (2016: 23). Dolayısıyla, söz konusu yapıda baskın unsurun gözetim olduğu söylenebilir. Belki de Bentham, gözeticiyi konumlandırıdığı yeri merkezî noktada tutmak yoluyla, sürekli, kesintisiz gözetimin sağlanabileceğini düşünmüştür. Ayrıca Bentham, tasarladığı hapishane modelinin birçok avantajı olduğunu da öne sürmüştür. Bu avantajlarından biri şudur: "[ř]imdiye dek bir binaya yerleştirilenden daha da kalabalık bir topluluk tek bir kişi tarafından gözetlenebilir; çünkü gözetleme sorunu, gözetlemenin sıklığı artırılarak çözümlenemez" (2016: 25). Yani Bentham, gözetimden sorumlu olacak en az sayıda kişiyle çokça gözetim yapılabileceğini vurgulamıştır.

Bunların dışında, Bentham, "[b]ahsi geçen cezalandırmaya mahkûm olan insanlara gelince, tecrit doğası gereği ışlah etme amacına hizmet eder, kabullenilmesi de direnilmesi kadar zordur" demiştir (2016: 30). Fakat bu, kolay kolay ne kabullenebilen ne de direnilebilen uygulamanın yarar sağlayabileceğini söylemek mümkün mü? Reddedilen bir tedavinin iyileştirdiği görölmüş mü? Demek oluyor ki, söz konusu modelin, üzerine detaylıca düşünölmüş, bütün ayrıntılarıyla elden geçirilmiş olsa bile, tutmadığı söylenebilir. Çünkü kapatmak, sınırlamak, soyutlamak ve gözetlemek yöntemiyle ışlah etmeyi, iyileştirmeyi vaat eden bu plan, iş yapmış olsaydı deney aşaması diye nitelendirilebilecek bir kullanımla sınırlı kalmaz bugün hâlâ kullanılıyor olurdu denilebilir.

Küçük Suçlulukla Yetinmeyen Osman'ı Suçtan Menedemeyen Ceza

“Katil Osman” Sabahattin Ali’nin 1947 yılında yayınlanan son eseri *Sırça Köşk*’ün içerisinde yer alan bir öyküdür. Yazar “Katil Osman”ı 1945 yılında kaleme almıştır. Bu öykü 1 Aralık 1945 tarihinde *Görüşler* adlı dergide yayımlanmıştır. *Sabahattin Ali- Yaşamı, Kişiliği, Sanatı, Eserleri-* adlı çalışmasında, “Sabahattin Ali cezaevinde yaşadıklarını, görüp duyduklarını bazı şiir ve hikâyelerinde işledi” diyen Asım Bezirci’nin, bu metinlere verdiği örneklerden biri de “Katil Osman”dır (2007: 34).

Sabahattin Ali ve eserleriyle ilgili kitap, tez, makale biçimlerinde çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca özellikle öykülerini veya seçilmiş bir öyküsünü ele alan çalışmalar da yapılmıştır. Fakat yapılan literatür taraması neticesinde tespit edilen bunca çalışma arasında, yalnızca “Katil Osman” adlı öyküye odaklanan, metni başlı başına konu edinen bir çalışmaya henüz rastlanmamıştır. “Katil Osman”a, şimdiye kadar yapılan çalışmaların bir kısmında sadece başlığı itibariyle yer verilmiş bir kısmında da kısaca değinilmiştir.

“Sabahattin Ali daha çok hikâyeci olarak ün kazanmıştır” diyen Bezirci, yazarın öykülerini konularına göre sınıflandırmıştır (2007: 79). “Katil Osman”ı da içerisine dâhil ettiği, “Mahpuslar ve Cezaevleri” başlığı altında ele aldığı konuya şu bilgileri aktararak giriş yapmıştır: “Sabahattin Ali, biri 1931’de Aydın’da, öbürü 1932’de Konya’da ve 1948’de İstanbul’da olmak üzere üç kez tutuklandı. Bir süre Aydın, Konya ve Sinop cezaevlerinde yattı. Bu sırada birtakım mahpuslarla konuştu, başlarından geçenleri öğrendi. Cezaevindeki yaşamı yakından inceledi. Sonra, duyduklarını ve gördüklerini bazı hikâyelerinde kullandı” (2007: 110). Bezirci’nin burada bahsettiğine göre, “Katil Osman” Sabahattin Ali’nin kendi yaşamında tesadüf ettiği, yüz yüze muhatap olduğu bir mahkûmun başından geçenleri kaleme almasıyla ortaya çıkmıştır: “‘Katil Osman’, Sabahattin Ali’nin Sinop Cezaevi’nde tanıdığı, serüvenini dinlediği kişilerden biridir. Gerçekte katil filan değildir. ‘Vururum, keserim!’ diye haraççılık eden biri olduğundan adı katile çıkmıştır. Bu yüzden de herkes ‘Osman’da adam vuracak hal ne gezer!’ diyerek eğlenmektedir onunla. Sonunda, bu alaylardan kurtulmak için, Osman gerçekten bir adam öldürür” (2007: 112). Burada aktarılanlar doğrultusunda, metnin olay örgüsünün gerçekte yaşananlarla oldukça benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Sabahattin Ali’nin cezaevlerinin ortamının ve orada cezalı olarak bulunanların gerçekliğinin farkında olduğu söylenebilir. “Katil Osman”da, çeşitli suçlardan karakola, mahkemeye, hapisaneye, kısa denilebilecek zaman aralıklarıyla, yolu düşmüş yirmili yaşlarda birinin öyküsü konu alınmıştır. Ramazan Korkmaz, “Mahk[û]mlar, Sabahattin Ali’nin kendi hayatını yansıtan, ondan izler taşıyan insanlardır. Bu tipler, bir bakıma Sabahattin Ali gerçekçiliğinin ürünleridir. Onun gözlemci ve duyarlı kişiliği, karşılaştığı her insanı, her olayı çok boyutlu görmesine ve anlatmasına sebep olur. Bu yüzden hikâyelerinde kuru ve yalın bir anlatıma rastlanmaz. Özellikle mahk[û]mların anlatıldığı hikâyelerde insan; kendisi, şartları ve iç dünyası ile dengeli bir bütün olarak verilir” demiştir (1991: 206). Söz konusu

metin de Korkmaz'ın bu görüfünü destekleyecek, söylediklerine örnek olarak verilebilecek niteliktedir.

“Katil Osman”, “[y]üksek kale duvarlarının dışından, limandan gelen sesler içime gariplik çöktürmüştü. Dödüğünü daha uzaklarda yanık yanık öttüren bir gemi şimdi yaklaşmış, demir atıyordu. Zincir gürlütüsü arasında kavga eden kayıkların sesini duyar gibi oluyordum. Gönlüm dışardaydı. Başka zaman beni avutan şeylere bakmıyordum bile” demesi üzerine, mahpus olduğı anlaşılan anlatıcının aktardıklarıyla biçimlenmektedir (2018: 27). Bu betimlemenin, Sabahattin Ali'nin de tutukluluk süreci geçirdiğı, oldukça yüksek duvarlarının ardı denizle çevrili tarihî Sinop Kalesi'nin içerisinde yer alan, Sinop Cezaevi'ni çağırıştırması mümkündür. Yine bu betimleme aracılığıyla, Sabahattin Ali'nin meşhur “Dışarıda deli dalgalar / Gelip duvarları yalar; / Seni bu sesler oyalar / Aldırma gönöl, aldırma...” dizeleri akla gelmektedir (2022: 40).

“Katil Osman” öyküsünün Osman'ı, yirmili yaşlardadır. Metinde, herhangi bir eğitim öğretim faaliyeti içerisinde bulunup bulunmadığının bahsi geçmemektedir. Ayrıca bir meslek sahibi de değildir. Düzenli bir gelir kaynağı yoktur. Çeşitli işlerde çalışmış fakat hiçbirinde uzun süreli kalamamıştır. Ölmüş babasından kalma evde yaşlı annesiyle birlikte yaşar. Annesi, evlerinin ufak bahçesinde sebze, meyve yetiştirip satmak yoluyla geçimlerini sağlamaya çabalar. Bu arada Osman, yine babasından kalma, bağın mahsulünü satar fakat eline geçen parayı alkollü içeceğe harcar. Bununla birlikte oturdukları evi de satmaya niyetlenen Osman'a, annesi, kendince aldığı tedbirlerle, engel olur. Bu süreci, yani Osman'ın oturmuş bir çevresinin, düzenli iş hayatının, yeterli ve sabit gelirinin olmayışını ve bir türlü geçimini, dirliğini sağlayamadığını, metnin anlatıcısı da şöyle aktarmıştır:

[B]u yaşa gelen ve babası genç öldüğü için halleri hiç de iyi olmayan Osman, şimdiye kadar bir iş tutmuş değildi. Hangi ustanın yanına verdilerse üç beş gün durup kaçmış, terzilikte ilik açmaktan, kunduracılıkta iplik mumlamaktan ileri gidememişti. Babadan kalma bir bağın baharda yaprağını, güzde üzümünü, kışın kökünü satıp rakıya yatırmış, anasının başını soktuğı iki göz evle arasındaki bir buçuk dönüm bahçeyi de aynı yere yollamak için çok uğraşmış, fakat ihtiyar kadının... müthiş bir inatla direnmesi ve tapuları Osman'ın dayısına verip saklatması yüzünden bu işi becerememişti. Nazı geçen, daha doğrusu şerrinden yılan esnafa musallat oluyor, bazan bir pabuççunun, bazan bir zerzevatçının yanına, kendisini isteyen olmadığı halde, çırak gibi girip beş on gün çalışıyor... birkaç lira para alıyordu... Akşamları herhangi bir meyhaneye dalıp bir ahbap sofrasında kendine içki, yemek ısmarlatır, olmazsa, aşçıya: ‘Borcum olsun!’ der, savuşurdu. (2018: 29-30)

Bu noktada, Foucault'nun Montreal'de katıldığı bir etkinlikte, “Hapishaneye ‘Alternatifler’” çerçevesinde yaptığı etüdünde şu söyledikleri, çalışmanın kişinin yaşamındaki rolüne dair vereceğı fikir bakımından anılmaya değerdir:

“Mahkûmun dönüşümünde ve huzurun sağlanmasında çalışma kendi başına asli bir işleve sahiptir. Yasayı ihlal etmeyi en emin biçimde önleyebilecek şey çalışmadır. Gerçekten cezalandırmaya kadir olan şey çalışmadır, o bunu diğer her şeyden daha iyi yapar. Suçun hakiki toplumsal karşılığını teşkil edecek şey çalışmadır. Başka bir deyişle, çalışma, ihlale verilen asli, temel yanıtır” (2023a: 14). Etkinlikte, o zamanki ceza uygulamalarına, cezayı uygulayan kurumlara, özellikle de hapis-hanelere, nelerin alternatif olabileceğinin, bunların nasıl daha fonksiyonel kılınabileceğinin üzerinde durulmuştur. Bunlardan en önemli beklentinin nihayetinde suçlunun iyileşmesi olduğundan harekele Foucault, çalışmayı öne sürmüştür. Foucault’dan hareketle çalışmanın, üst düzeyde işlevsel bir ceza olmasından da öte suçun önleyicisi olduğu söylenilebilir. Çalışmak, bir bakıma değişim geçirmeye zorlayıcı vasıfta sunulmuştur. Osman’a gelindiğinde, suçu çağırmasına, suçun çevresinde dolaşmasına ve suça bulaşmasına, hayatındaki birtakım eksikliklerin kaynaklık edebileceği düşünülmektedir. Bu eksiklikler listesinin üst sıralarında bir yerde de iş gücü sahibi olmayışının geçtiğini söylemek mümkündür.

Ayrıca, söz konusu öyküde, Osman’ın henüz olmamışken, katil diye anılması meselesi vardır. Osman küçük yaştan itibaren birilerine sataşan, kavga çıkaran biridir. Mahallesindekiler onunla muhatap olmaya çekinir duruma gelmiştir. Birçok kez de farklı nedenlerle karakola götürülmüştür. Katil lakabının takılması ise birini izleyen eylemlerinin neticesinde olmuştur:

Hiçbir düğünden, hiçbir toplantıdan eksik olmaz, kapısını açık bulduğu yere babasının evi gibi girer, üç kadehte sapıtır, ondan sonra ya terbiyesi yahut zavallılığı yüzünden kendisine mukabele edemeyecek birini seçer, balta olurdu. Kasabanın en kabadayıları bile onunla hır çıkarmaktan çekinirlerdi. Böyle bir çamura uymanın ayıplığı bir tarafa, Osman kavgada alt olacağını anlayınca işi hemen yaygaraya vurur, avaz avaz bağırır, ağlar, yedi mahalleyi başına toplardı. Her yerde, her vesileyle kavga çıkardığı, en küçük nizalarda bile elini bıçağına atıp: ‘Yakarım ulan, kanını içerim ulan, beni katil etme ulan!..’ diye bağırıp palavralar savurduğu için, daha bir kişiyi bile yaralamadan adı Katil Osman olmuştu. (2018: 30)

Burada aktarıldığı üzere, katillikle alakası olmamasına rağmen, birilerini rahatsız edecek davranışlarda bulunması, sağa sola bulaşması, etrafa afaki tehditler savurması, haraççılık yapması ve benzeri sebepler Osman’ın adını katile çıkarmıştır. Nitekim daha sonra lakabının yerini bulmasını sağlayacak olay gerçekleşecektir. Anlaşılacağı üzere Osman, yükümlülükleri konusunda herhangi bir fikri yokmuş görüntüsü sergileyen, cahil kalmış, işe yaramaz diye nitelendirilebilecek, kendi karnını doyurmak, üstünü başını temin etmek noktasında dahi tam anlamıyla sorumluluk almayan, her zaman karışıklık çıkarmaya hazır bir kişi olarak kurgulanmıştır. Bunlar, onun çocukluk çağında, gelecek için yeterince iyi bir şekilde hazırlanması bakımından gerekli desteği görmediğinin varsayılması açısından önemlidir. Osman babasını erken yaşta kaybetmiştir. Ziyaret günleri

geldiğinde oğlunu görünce ona ‘Ocağımızı batırdın Osman, tez günde boyların devrilsin!’ diyen, dolayısıyla ilişkilerinin sağlıklı olmadığı düşünölen, yaşlı bir anneye sahiptir (2018: 29). Metinde, Osman’ın dayısının varlığından da bahsedilir fakat herhangi bir kimseden farklı olduğuna dair bir işaret yoktur. Yani Osman’ın yakın çevresinde bir rol modeli olmadığı söylenebilir. Foucault’nun “on dokuzuncu yüzyıl boyunca aile hep yasallığın, yasaya uygun yaşamın veya yasal yaşama dönüşün temel etkenlerinden biri kabul edildi” demesinden de hareketle, aile faktörünün, Osman’ın yaşamına yansımalarının, suçta eğilim olduğunu söylemek mümkündür (2023a: 15). Ayrıca Osman için bu eğilimin, içinde yokluğunu çektiği duyguların ikamesi olduğu yorumu da yapılabilir.

Bunların yanında, “Katil Osman”da, Osman’ın katil olmadan önce, birden fazla kez, hapishaneye girdiği de bilinmektedir. Bunlardan birinde Osman’la tesadüf eden anlatıcı, bir arada buldukları süre zarfında onu gözleme imkânına sahip olmuştur. Anlatıcıya göre Osman, duruşu, mahkûmlar üzerinde bıraktığı intiba ve fiziksel görünüşü itibariyle şöyledir: “[O]n yediden fazla göstermeyen, soluk, ince yüzlü, bembeyaz elli ve uzun parmaklı bir çocuktur. Yanıma hep ceketini toplayıp ellerini göbeğinin üstünde kavuşturarak sokulur, bir şey söyleyecek olsam: ‘Buyur Ağabey!’ diye başını uzatırdı. Memleketin şimdi hapiste bulunan namlı kabadayılarının yanında ağzını bile açmaz, hocasının bir sözünü kaçırmak istemeyen numunelik bir talebe gibi gözlerini dikip hep dinlerdi” (2018: 29). Bu tarifile, Osman’ın dışarıdaki hayatı hakkında konuşulanlar, hele lakabı tezatlık gösterir niteliktedir.

Öte yandan, anlatıcı hapishanede ilk defa denk gelişinde gördüğü, tanıdığı, bildiği Osman’la başkalarından dinlediği Osman’ı zihninde bağdaştıramamaktadır: “[B]enim hapishanede gördüğüm mah[c]up oğlanla bu azılı serseriye birleştirmek zordu” (2018: 30). Fakat anlatıcının, üstüne katil de olduğu haberini aldığı Osman’la ilgili farkındalığı değişim göstermeye başlamıştır:

H[â]lbuki o zaman da yine böyle bir edepsizlikten içeri düşmüştü: Bir akşam üzeri yolda evine giden bir mahallelisini çevirmiş: “Hadi gidelim de bana rakı ısmarla!” demiş, öteki “İşim var!” deyince, “Öyleyse iki lira borç ver!” diye tutturmuş, adamdan yine yüz bulamayınca bıçağa sarılmış. Etraftan koşup gelenler polise teslim etmişler. Onu sık sık karşısında görmekten bıkan ağır ceza reisi bu sefer Osman’a iyi bir ders vermek istemiş, “Gece vakti silahla yol kesmek” suçundan onu şöyle dört beş sene için içeri tıkmaya niyetlenmiş. Ama Osman o taş yürekli Koca Reis’in karşısında da o masum, mah[c]up haliyle terbiyeli terbiyeli ağlayıp kendine acındırmış olacak ki, birkaç ayla yakayı kurtardı ve aldığı cezayı yatmışına saydıkları için hemen çıktı (2018: 30-31).

Burada anlatıcı, Osman’ın, taş yürekli denilerek merhametsiz biri olduğuna işaret edilen, ağır ceza mahkemesi başkanını bile aldatmaya yönelik tavırlar

sergilediğini ve hatta bu girişimde başarılı olup başkanı ikna ettiğini varsaymaktadır. Yani Osman, zihinlerde bu tarz davranışları sergileyebilecek bir profil olarak yer etmeye başlamıştır. Ayrıca, Osman'ın, özellikle hapishanedeyken, hapishane ortamıyla örtüşmeyen diye nitelendirilebilecek bir imaj çizmeye çaba sarf ettiği, fakat bu imajın ona oturmadığını görenlerin olduğu öne sürülebilir.

Aynı zamanda, dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta da öyküde, ağır ceza mahkemesi başkanının, Osman'ı, ders alması beklentisiyle hapiste daha fazla tutmaya niyetlenmesidir. Dolayısıyla başkanın, cezalandırma yoluyla, kişinin cezaya müstahak davranışlarının, idealize edilen biçime evrilebileceği düşüncesinde olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim Osman, onun için tasarlanandan çok daha erken serbest kalır. Fakat Foucault'nun sözleriyle, “[s]uç eğilimli belli bir yere kadar serbest bırakılsa da onunla aynı anda başka bir şeyin daha serbest bırakıldığını söyleyebilirim. Belki de ondan daha fazlası salınıyor, hapishanenin işlevleri serbest bırakılıyor” (2023a: 16). Buradan hareketle, sadece Osman'ın değil, suç işleme potansiyelinin de serbest kaldığı söylenebilir. Bir bakıma da her ıslah etme beklentisiyle hapse alışı ve her ıslah edildi zannıyla hapisten salışı yansımalarının, tıpkı Osman'ın öyküsündeki gibi, daha büyük bir suçla hapse dönüş olduğu düşünülebilir. Yani, yine Foucault'nun ifade ettiği gibi, “[h]apishanenin suçlu imal ettiği söylen[ebil]ir; ona emanet edilenleri adeta kaçınılmaz olarak yeniden mahkemelere yönelttiği doğrudur” (2015: 369). Eğer öyle olmasaydı Osman'nın yolu, birçok mahkûmiyet yaşamış kişininkine benzer şekilde, tekrar hapishaneye düşmezdi denebilir. Ayrıca her tekrar gelişin bir öncekinden daha uzun süre orada kalmaya kararlı bir geliş olduğu da ileri sürülebilir.

Bunların yanı sıra, “Katil Osman”da, Mürteci Yakup Hoca diye anılan bir mahkûm vardır. Bu mahkûm, “Balıkesir taraflarında burnunu soktuğu bir tarikat meselesi yüzünden ‘mürtecidir’ diye on sene yemişti[r]” (2018: 28). Mürteci Yakup Hoca, “ruhumuz böyle gökyüzlerinde uçup dururken birdenbire yere inip insan küçüklüğü ile karşılaşmak ne tuhaf oluyor” diyen anlatıcıyı, Osman'ın başından geçenlerden haberdar eden kişidir (2018: 28). Mürteci Yakup Hoca, muhatabına, bir şekilde öğrendiği olayı şöyle anlatmaya koyulur: “Bizim Katil Osman yine dün akşam haltlar karıştırmış. Bu sefer iş ciddi. Berber Hüsamet'in'i bıçaklamış. Diye diye en sonunda katil olacak” (2018: 28). Burada, Osman'dan henüz değilken “katil” diye bahsedilmesi, Osman'ı katil etmesi muhtemel eylem üzerine yapılan yakını, oldukça çelişki kılmıştır.

Diyaloğun devamında ise, “‘Şu iki ay kadar önce tahliye edilen delikanlı mı? Hani Koca Reis yol kesmekten ceza verecekti az kalsın!’ diye sor[an]” anlatıcıya, Mürteci Yakup Hoca şu cevabı vermiştir: “Keşke verseydi. En çoğu yedi sene alır, teşebbüs halinde kaldığı için iner, birkaç seneye yakayı kurtarırdı. Bu işler de başına gelmezdi. Berber Hüsamet'in ölürse on beş sene garanti” (2018: 29). Fakat Foucault'nun da aktardığı üzere “[a]ynı kişiler, aynı koşullar altında her seferinde

aynı şeyi yaparlar” (2023b: 30). Buna göre, yargının tekrar aynı şekilde verileceği, bununla birlikte Osman’ın da aynı doğrultuda hareket edeceği söylenebilir.

Ayrıca hapislane, sadece, Foucault’nun “[c]ezanın infaz edilme yeri olan hapislane, aynı zamanda cezalandırılan kişinin gözlem yeridir. İki anlamda. Tabii ki gözetim altında tutmak olarak. Ama aynı zamanda her mahpus hakkında, onun hal ve gidişi, derindeki tutkuları, tedrici gelişmesi hakkındaki bilgi olarak; hapislaneler mahkûm hakkındaki klinik bir bilginin biçimlenme yeri olarak kavranmaktadır” diyerek tarif ettiği işlevi dahi yerine getirebiliyor olsaydı Osman, tekrar suç işleme ihtimalinden ötürü serbest bırakılmazdı denilebilir. Çünkü Foucault’nun işaret ettiği şekliyle uygulanacak gözlem neticesinde, Osman’ın, emellerine dair bir açık vermesi gerekirdi diye düşünülebilir (2015: 361).

Görüleceği üzere, “Katil Osman” öyküsünün Osman’ı, suça bulaşma potansiyeli yüksek bir profil sergilemektedir. Daha “[o]n yaşında mahalledeki memur çocuklarını dövmeğe başlayarak, on ikisinde anasının üstüne yürümüş, on beşinde dayısına bıçak çekmiş, on altısından sonra da hiç olmazsa haftada bir karakolu, ayda bir hapislaneyi boylar olmuştu[r]” (2018: 29). Fakat bu durumun, onun tehlikeli biri diye nitelendirilmesi bakımından yeterli olmayacağı düşünülmektedir. Foucault’nun Jonathan Simon ile yaptığı söyleşide tehlike kavramıyla ilgili söyledikleri bu düşüncenin kaynaklarındandır: “MF: Kanımca tehlike nosyonunun iki ana özelliği var. Birincisi, yani tehlikeli olmaya ilişkin eski kavrayış olarak adlandırılabilir olanı, monomanya, cinayete meyilli monomanya dedikleri sorundan kaynaklanıyor. JS: Bir nevi canavarca suç. MF: Evet bu canavarlar, hiçbir gerekçe sunmadan insan öldüren kişilerdi” (2023b: 27). Dolayısıyla Osman tehlikeli biri değildir çünkü işlediği cinayeti açıkça gerekçelendirmiştir: “Bu kadar sene hiç yoktan adımız katil diye söylendi; artık önüne gelen benimle dalga geçiyordu. Gözüm kızıp birinin üstüne yürüsem, herifin kılı bile kıpırdamıyor, ‘senin gibi lafla adam öldürenleri çok gördük!’ diyordu. Memleketin bir kabadayısının yüzüne bakacak halim kalmamıştı. Allah rahmet etsin, Hüsamettin’le görülecek bir hesabım yoktu, ama bu vukuat bana lazımdı” (2018: 33). Yani Osman, kendince, bu eyleme ihtiyaç duymuştur. Hatta bu eylemi gerçekleştirmek için fırsat kollamış ve nihayetinde aradığı fırsatı bulmuştur. Kısacası, Osman’ın işlediği cinayette, katil oluşunda bir kasıt söz konusudur.

Foucault bir de suçlu ile yasa ihlalcisinin farkını ele almıştır: “Suçlu yasa ihlalcisinden şu noktada da ayrılmaktadır: O yalnızca eyleminin faili olmakla (serbest ve bilinçli iradeye ilişkin bazı kıstasların işlevinde, sorumlu fail) kalmamakta, aynı zamanda suçuna koskoca bir karmaşık ipler ağıyla bağlı olmaktadır (içgüdüler, itkiler, eğilimler, karakterler)” (2015: 367). Buna göre ise Osman’ın yasa ihlalcisi değil, suçlu olduğu söylenebilir çünkü o, gerçekleştirdiği vukuata dört elle sarılmış adım adım işlemiş ve nihayetinde kendince varmak istediği yere ulaşmıştır.

Osman'ın izlediği yola dair vereceği fikir bakımından bir diğer önemli kısım ise şudur: Osman'ın, Berber Hüsametlin'i bıçaklamasından sonra hapishaneye getirilişindeki hali şöyle tasvir edilmiştir:

Hopalı gardiyan Ali Faik'le beraber Katil Osman'ın avluya girdiklerini gördüm. Osman'ın yüzü kâğıt gibiydi... 'Geçmiş olsun Osman, gel şöyle otur bakalım!' diye seslendim... Osman, himayesine sığınacak birini bulmuş gibi, çabuk adımlarla sokuldu, Yakup Hoca'nın yanına bir iskemle çekip ilişti, ellerini masanın üstüne koyarak, korkak gözlerini yüzüme dikti. İnce parmaklı beyaz elleri titriyordu... Kırık dökük kelimelerle vukuatını anlattı. İşine geldiği gibi değiştirdiğini fark ediyor, fakat ses çıkarmıyordum. Sanki Koca Reis'in karşısındaymış da yüreğini yumuşatmak istiyormuş gibi ağlamaklı bir sesle ve başını sağ omzuna düşürerek vızıldıyordu. (2018: 31)

Fakat bunlar, bıçakladığı kişinin tedavi gördüğü hastanede öldüğü haberini henüz almamış Osman'ın halleridir. "Sorma ağabey, bir kazadır oldu işte", "şaka olsun diye yaptım" gibi sözleri ettiği sırada, yani Berber Hüsametlin'in ölüm haberinden önce, Osman'ın, hapishanede konumlanmayı umduğu alanın açılmasını beklediği de düşünülebilir (2018: 31). Daha sonra ise işlediği cinayetin kesinleştini öğrenen Osman, pasif bir kişi görünümünden oldukça uzaklaşmıştır. Kendince bir eşikten atlamanın etkisi altındaki Osman'ın tavırları, en azından hapis-hane bünyesi içinde sergiledikleri, eskisiyle kısmen dahi benzerlik göstermemektir: "O sessiz, ürkek hali kaybolmuş, bana, hatta eskiden pek saydığı kabadayılara karşı tavırlarına bir aldırılmazlık, bir sertlik gelmişti. Olur olmaz lafa karışıyor, terslenince cevap vermeye kalkışlıyordu. Koğuş arkadaşlarıyla, yatak yeri yahut tayın bölüştürme meselesinden ufak tefek nizalar çıkarmaya başlamış, görüşme günü kapıya gelen anası ile, para yüzünden, gardiyanların araya girmesine sebep olacak kadar büyük bir kavga etmişti" (2018: 32-33). Osman'ın, belki de, yaptığı işle nihayetinde elde etmek istediği şey, davranış biçimindeki değişime gösterebileceği bir dayanaktır. Verilen cezaların, onu bu dayanağı bulma uğruna suçla bulaşmaktan menedemediği söylenebilir. Osman, âdeta küçük suçluluklarını büyük bir suçla evirmek yoluyla, kendini, lakabının da altını doldurduğunu düşündüğü bir hâle büründürmüştür.

Sonuç

Bu çalışmada, Sabahattin Ali'nin "Katil Osman" adlı öyküsü bağlamında cezanın işlevi incelenmiştir. Söz konusu metinde cezanın işlevini incelemek, öncelikle, karmaşık diye düşünülebilecek bir yapıyı çözümlenmeyi gerektirir. Genel kaniya göre, ceza, suç işleyene uygulanan yaptırımdır ve bu yolla suçun önlenmesi amaçlanmaktadır. Aynı zamanda, cezanın, doğasına atfedilen ıslah etme işlevi dayanak noktası alınarak, suçla karşı bir önlem sayıldığı da söylenebilir. Fakat bu çalışmada, Sabahattin Ali'nin "Katil Osman" adlı öyküsü aracılığıyla gösterilmeye çalışıldığı gibi, cezaya yüklenen ıslah etme, caydırıcı olma gibi işlevler karşılık

bulmamaktadır. Hatta cezaya yöneltilen bu beklentilerin ne kadar anlamlı olduğu da tartışmaya açıktır.

Ne ceza uygulamalarının genelinin ne de ceza uygulamalarının en yaygın biçimi diye nitelendirilebilecek hapsedmenin, doğası gereği ıslah ettiği görüşünün gerçeklikte karşılık bulmadığı söylenebilir. Hapishanelerin ıslaha hizmet eden kurumlar olduğu da bir varsayımdan ibarettir. Çünkü daha önce mahkûmiyet yaşamış bir kişinin, benzer ya da tamamen farkı bir sebeple, hapishaneye düşüşünü yinelendiğinin görüldüğü tek bir örnek dahi, hapishaneler ıslaha hizmet eder iddiasının aksini kanıtlar diye dşnlebilir. Bu noktada, "Katil Osman" da, Osman'ın öyküsünü işaret etmenin isabetli olacağı söylenebilir. Osman, aldığı cezaya rağmen suç işlemeye devam etmiştir. Üstelik her yeni işlediği suçun dozunun, bir öncekinden yüksek olduğunu söylemek de mümkündür.

Ayrıca, Osman'ın öyküsünde lakabı da yansımaları bulmuştur. Üstelik bu nihayete ulaşma aşamasında, Osman da isteğiyle, kastiyla ve çabasıyla varlık göstermiştir. Bir bakıma da Osman, "diye diye" değil, "denile denile" katil olmuştur. Bu gerçek metinde, "[b]u dünya böyledir işte, kimi adam öldürdüğü için katil diye anılır, kimi adı katile çıktı diye adam öldürür" şeklinde zikredilmiştir (2018: 34). Esasen bunun bir suç döngüsü olduğundan söz edilebilir. Bu döngüyü kırma noktasında ise cezanın rolünün etkisiz kaldığı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Bentham, Jeremy vd. (2016). *Panoptikon: Gzn İktidarı*. ev. Barış oban ve Zeynep zarıslan. İstanbul: Su Yayınevi.
- Bezirci, Asım (2007). *Sabahattin Ali-Yaşamı, Kişiliği, Sanatı, Eserleri-*. İstanbul: Evrensel Basım Yayın.
- Foucault, Michel (2015). *Hapishanenin Doğuşu*. ev. Mehmet Ali Kılıçbay. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Foucault, Michel (2021). *zne ve İktidar*. Işık Ergüden ve Osman Akınhay. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Foucault, Michel (2023a). *Hapishaneye "Alternatifler": Michel Foucault ve Anthony Amicelle ile Mülakatlar*. ev. Murat Erşen. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Foucault, Michel (2023b). *Tehlike, Suç ve Haklar: Michel Foucault ve Jonathan Simon Söyleşisi*. ev. Utku zmkas. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Korkmaz, Ramazan (1991). *Sabahattin Ali- İnsan ve Eser-*. Doktora Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sabahattin Ali (2018). *Sıra Köşk*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Sabahattin Ali (2022). *Bütün şiirleri*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- URL-1: "Türk Dil Kurumu". <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim: 21.10.2024).

Çalışmanın yazarı/yazarları "COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri" çerçevesinde aşağıdaki hususları beyan etmişlerdir:

Etik Kurul Belgesi: Bu çalışma için etik kurul belgesi gerekmemektedir.

Finansman: Bu çalışma için herhangi bir kurum ve kuruluştan destek alınmamıştır.

Destek ve Teşekkür: Yazar tarafından çalışmayla ilgili herhangi bir destek veya teşekkür beyanında bulunulmamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı: Bu çalışmanın araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarın/yazarların potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.

Yazarın Notu: Bu çalışma ile ilgili yazarın beyan ettiği herhangi bir not bulunmamaktadır.

Katkı Oranı Beyanı: Bu çalışmanın tüm bölümleri tek bir yazar tarafından hazırlanmıştır.

The author / authors of the study declared the following points within the framework of the "COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors":

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval is not required for this study.

Funding: No support was received from any institution or organization for this study.

Support and Acknowledgment: No statement of support or acknowledgement was made by the author regarding the study.

Declaration of Conflicting Interests: The author has no potential conflict of interest regarding research, authorship or publication of this study.

Author's Note: There are no any notes declared by the author regarding this study.

Author Contributions: All sections of this study have been prepared by a single author.